Център за семиотични и културни изследвания

*

*е*БИБЛИОТЕКА

ПРЕПОДОБНИ ИОАН ДАМАСКИН ЗА ИКОНИТЕ

е-издание на Център за семиотични и културни изследвания
2012
www.cssc-bg.com

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

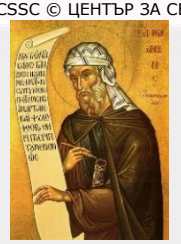

СВ. ИОАН ДАМАСКИН: ЗА ИКОНИТЕ

2

Понеже някои ни упрекват, че се покланяме и почитаме изображението на Спасителя и на нашата Владичица, както и на другите светии и Христови угодници, нека чуят, че Бог в началото сътвори човека по ***Свой образ*** (Бит. 1:27). И така, защо се покланяме един на друг, ако не поради това, че сме сътворени по Божий образ? Защото, както казва *богоречивият* и силен в тълкуването на божествените въпроси Василий, «***честта, въздавана на изображението, преминава върху първообраза***». А първообраз е това, чийто образ се отпечатва, от което се получава копие (производно).

Защо Мойсеевият народ отвсякъде се покланял *на скинията* (Изх. 33:10), която носела образа и вида на небесните неща, дори повече от цялото творение? Наистина, Бог казва на Мойсей: *Гледай да направиш всичко по образеца, който ти бе показан на планината* (Евр. 8:5; Изх. 25:40). А нима и херувимите, които осенявали *очистилището* (Изх. 25:18), не били дело на човешки ръце? А забележителният храм в Иерусалим? Не бе ли той ръкотворен и не бе ли построен чрез човешко изкуство (вж.: 3 Царств. 6 гл.).

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

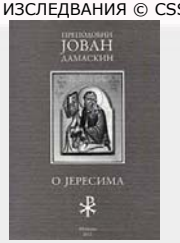

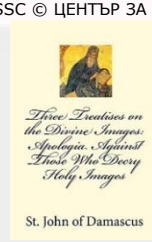

СВ. ИОАН ДАМАСКИН: ЗА ИКОНИТЕ

3

Божественото Писание осъжда онези, които се покланят на кумири и принасят жертви на демони. Елините принасяли жертви; и иудеите извършвали жертвоприношения; но елините – на демоните, а иудеите – на Бога. И жертвоприношението на елините било осъдено и отхвърлено, а жертвата на праведните била напълно угодна на Бога. Защото Ной принесе жертва и *помириса Господ приятно благоухание* (Бит. 8:21), одобрявайки благоуханието на благоразположението и любовта към Него. А езическите кумири, които представлявали изображения на демони, били отхвърлени и забранени.

Освен това кой може да създаде подобие на невидимия, безтелесен, неописуем и безвиден Бог? Така че да се придава форма на Божеството е крайно безумие и безчестие. ***Затова в Стария Завет не се употребявали икони***.

Но тъй като Бог по своето добросърдечие, заради нашето спасение, наистина стана човек, не така, както някога се явил на Авраам във вид на човек, и не както се явявал на пророците, а по същество и действително стана човек, живя на земята, общуваше с хората (срв. Варух, 3:38), вършеше чудеса, пострада, бе разпнат, възкръсна, възнесе се.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

СВ. ИОАН ДАМАСКИН: ЗА ИКОНИТЕ

И всичко това се случи в действителност, бе видяно от хората и бе записано за наш спомен и за поука на тези, които тогава още не се бяхме родили, та без да видим, а като чуем и повярваме, да постигнем Господнето блаженство.

Но тъй като не всички са грамотни и не всички имат свободно време за четене, отците са решили, всичко това, подобно на някои славни подвизи, ***да бъде рисувано на икони за кратко напомняне***.

Извън всяко съмнение, дори в момента да не мислим за страданията на Господа, ***щом видим изображението на Христовото разпятие, ще си спомним за спасителното страдание***, и като коленичим, се покланяме не на материала, а ***на Изображения***, както се покланяме не на материала, от който е изработено Евангелието, и не материала, от който е изработен кръстът, а ***на това, което е изобразено чрез тях***.

Защото в противен случай по какво би се различавал кръст с Христово изображение от кръст без такова изображение?

Същото важи и за Божията Майка. Защото честта, оказвана на Нея, се въздава на Въплътилия се от Нея.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

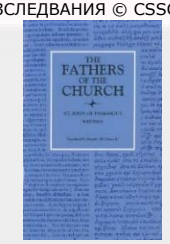

СВ. ИОАН ДАМАСКИН: ЗА ИКОНИТЕ

По подобен начин и доблестните подвизи на светите мъже ни подтикват към мъжество, към съревнование, към подражаване на тяхната добродетел и към прославяне на Бога. Защото, както казахме, честта, въздавана на усърдните съработници, доказва любовта към общия Владика, и ***честта, въздавана на образа, преминава върху първообраза***.

И това е неписано предание, каквото е и преданието за покланянето на изток, за покланянето на кръста и за много други подобни неща.

*

Разказва се, че когато царят на град Едеса Авгар изпратил един художник да нарисува достоверно изображение на Господа, и когато художникът не бил в състояние да направи това поради сияещия блясък на лицето Му, Сам Господ допрял парче плат до божественото Си и животворящо лице, отпечатал образа Си върху парчето плат и при тези обстоятелства го изпратил на силно желаещия Авгар.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

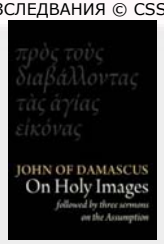

СВ. ИОАН ДАМАСКИН: ЗА ИКОНИТЕ

6

А за това, че апостолите са ни предали твърде много неща, без да са ги изложили писмено, свидетелства Павел, апостолът на езичниците: *И тъй, братя, стойте и дръжте преданията, които научихте било чрез наше слово, било чрез наше* ***послание*** (2 Сол. 2:15).

Той пише и до коринтяни: *Похвалявам ви, братя, че ме помните за всичко и държите* ***преданията*** *тъй, както съм ви* ***ги*** *предал* (1 Кор. 11:2).

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

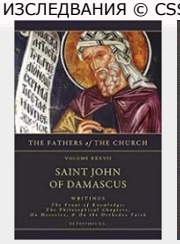

СВ. ИОАН ДАМАСКИН: ЗА ИКОНИТЕ

Текстът е по: Преподобни Иоан Дамаскин. Точно изложение на православната вяра. Света Гора, Атон, Славянобългарски манастир „Св. Вмчк Георги Зограф“, 2008, 291 с. Фотографиите са от интернет със свободен публичен достъп. Всички права на автора, издателя и преводача са запазени. Презентацията е с образователна цел и е предназначена за студентите от НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, които изучават модул „Средновековие“ и модул „Семиотика“.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО